AgEcon SEARCH
RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search
http://ageconsearch.umn.edu
aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

Zeszyty Naukowe
Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego
w Warszawie

PROBLEMY ROLNICTWA ŚWIATOWEGO

Tom 11 (XXVI)
Zeszyt 4

Wydawnictwo SGGW
Warszawa 2011

Marta Wincewicz-Bosy
Katedra Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych
Uniwersytet Ekonomiczny
Wrocław

Wyścigi konne jako element gospodarki światowej

Horse racing as a part of the world economy

Synopis. Artykuł przedstawia wyścigi konne jako element gospodarki światowej, w ramach której tworzą specyficzny układ podmiotów, obejmujący organizacje międzynarodowe, instytucje państwa oraz licznych kooperantów. Generowane przez nie różnego typu relacje i przepływy, o rosnącym stopniu internacjonalizacji, wskazują na ich znaczenie w ramach poszczególnych gospodarek narodowych oraz w systemie biznesu międzynarodowego.

Słowa kluczowe: wyścigi konne, gospodarka światowa, podmioty gospodarki światowej.

Abstract. This article presents horse racing as a part of the world economy, forming a specific system of entities, including international organizations, state institutions and subcontractors. It generates various types of relationships and flows, with an increasing level of internationalization. It indicates the horse racing importance for national economies and for the system of international business.

Key words: horse racing, international economy, international economy agents.

Wprowadzenie

Współczesny sport jest nie tylko zjawiskiem o charakterze społecznym, ale coraz częściej znaczącym wydarzeniem gospodarczym a nawet politycznym, szczególnie w odniesieniu do wydarzeń sportowych o charakterze międzynarodowym czy światowym. Zanim zawodnicy pojawią się na arenie zmagań konieczne jest uruchomienie całego systemu podmiotów i zdarzeń, które sprawią, że widzowie będą mogli podziwiać współzawodniczących. Niewątpliwie piłka nożna jest dziedziną sportu, która obecnie dominuje na rynku światowym. Na drugim miejscu plasuje się obszar dyscyplin hippicznych. Kraje takie jak Irlandia, Francja, Wielka Brytania, USA, Japonia, Australia czy Nowa Zelandia, tworząc system wspierający tę sferę, uczyniły z przemysłu końskiego jeden z najważniejszych obszarów gospodarczych państwa. Przemysł hippiczny stanowi jeden z najlepszych integratorów gospodarczo-społecznych. Tworzy możliwości rozwojowe obszarów wiejskich, jak i małej, średniej i wielkiej przedsiębiorczości. W przemyśle tym podstawowym dobrem jest koń wraz z systemem dóbr i usług wpływających na odpowiednie kreowanie jego wartości, zwłaszcza użytkowych, ekonomicznych czy społecznych. By móc oszacować wartość posiadanego dobra, tworzone są różnorodne systemy porównawcze. Dla koni są to różnego typu próby dzielności, a szczególne miejsce wśród nich zajmują wyścigi. System rywalizacji musi uwzględniać standardy oraz uwarunkowania, zarówno hodowlane, jaki i sportowe. Celem artykułu jest przedstawienie wyścigów konnych nie tylko jako sportu o zasięgu światowym, ale, dzięki jego specyficznej organizacji, także jako elementu gospodarki światowej. Artykuł ma

charakter koncepcyjny, powstał na podstawie analizy dostępnej literatury i publikacji, informacji pozyskanych od podmiotów tworzących system wyścigów konnych, zwłaszcza organizacji międzynarodowych, a także na podstawie badań własnych prowadzonych przez autora w obszarze przemysłu końskiego.

Gospodarka światowa

Współczesna gospodarka światowa jest pojęciem złożonym i wieloaspektowym. Biorąc pod uwagę obszar analizy niniejszego artykułu, przez pojęcie gospodarki światowej należy rozumieć „zbiorowość różnorodnych organizmów i instytucji funkcjonujących zarówno na poziomie krajowym, jak i międzynarodowym, tzn. regionalnym, ponadregionalnym i globalnym, bezpośrednio lub pośrednio zajmujących się działalnością gospodarczą oraz powiązanych z sobą w pewien całościowy system przez sieć międzynarodowych stosunków ekonomicznych" [Kisiel-Łowczyc 1999]. Do podstawowych podmiotów wchodzących w skład gospodarki światowej należy zatem zaliczyć organizacje międzynarodowe, gospodarki narodowe wraz z instytucją państwa, przedsiębiorstwa krajowe, przedsiębiorstwa międzynarodowe oraz ugrupowania integracyjne. Podmioty te konkurując i kooperując ze sobą tworzą warunki rozwoju dla wszystkich obszarów współczesnego świata, stając się swoistą siecią różnego typu relacji stanowiących podstawowy element międzynarodowych stosunków ekonomicznych[1]. W obszarze praw specyficznych teorii międzynarodowych stosunków ekonomicznych najdłuższą historię mają powiązania towarowe, które są konsekwencją międzynarodowego podziału pracy i rozwijającego się handlu międzynarodowego. Rozwój techniki i technologii, szczególnie w obszarze transportu i informacji, spowodował intensyfikację wymiany dóbr i usług nie tylko w skali lokalnej czy regionalnej, ale także globalnej. Globalizacja[2] i internacjonalizacja[3] to podstawowe zjawiska, które współcześnie determinują funkcjonowanie podmiotów gospodarczych, instytucji oraz społeczeństw. Niezależnie od definicji do najczęściej wymienianych elementów globalizacji należą integracja, powiązania, współzależność, postęp naukowo-techniczny, systemowość. Współczesna globalizacja jako zjawisko ekonomiczne uważana jest za wyższy stopień internacjonalizacji przedsiębiorstw, sektorów i gospodarek tworzących gospodarkę światową. Szczególne znaczenie mają przepływy szeroko rozumianych dóbr, usług i informacji między podmiotami tworzącymi gospodarkę światową, wpływające na wzrost stopnia umiędzynarodowienia.

Podejmując próbę zidentyfikowania wyścigów konnych jako elementu gospodarki światowej konieczne jest określenie, zgodnie z przyjętą definicją, układu podmiotowego oraz powiązań pomiędzy tymi podmiotami, które wskazywałyby na wzrost znaczenia relacji międzynarodowych i globalnych, w funkcjonowaniu systemu wyścigów konnych.

---

[1] Międzynarodowe stosunki ekonomiczne koncentrują się na badaniach zasad gospodarowania między podmiotami gospodarki światowej w skali międzynarodowej, w przeciwieństwie do klasycznej ekonomii operującej w skali mikro- (przedsiębiorstwo) lub makroekonomicznej (kraj) [Bożyk i in. 2002].

[2] Zorska [1998] globalizację działalności gospodarczej określa jako „dokonujący się na świecie długofalowy proces integrowania coraz większej liczby krajowych gospodarek ponad granicami, dzięki rozszerzaniu oraz intensyfikowaniu wzajemnych powiązań, w wyniku czego powstaje ogólnoświatowy system ekonomiczny o dużej współzależności i znaczących reperkusjach działań podejmowanych/toczących się nawet w odległych krajach."

[3] Każdy rodzaj działalności podejmowany przez podmiot poza granicami kraju macierzystego [Rymarczyk, 2004]

Szczególne znaczenie z punktu wiedzenia globalizacji wydaje się mieć ukształtowanie się odpowiednich organizacji międzynarodowych, które pełnią funkcję regulatorów i integratorów oraz wskazują potencjalne kierunki rozwoju.

Wyścigi konne

Współczesne wyścigi konne są zjawiskiem o charakterze globalnym (truly global sport), posiadającym swój wymiar regionalny i lokalny. Oddziałują nie tylko na system hodowlany i sportowy, ale także mają swój wkład w obszarach społecznych (np. zatrudnienie) czy finansowych (np. podatki) kreując, wraz z innymi elementami hippicznymi, system międzynarodowego przemysłu końskiego. Pomimo ogromnego rozwoju tego obszaru gospodarki, niezwykle trudno jest ustalić jednolitą definicję przemysłu końskiego. Dla Brytyjczyków oznacza on przede wszystkim wszelkie obszary gospodarki obejmujące działania i podmioty, które choć częściowo pozostają w trwałym związku z końmi [DEFRA… 2011]. Amerykanie określają go raczej jako obszar wszelkiej aktywności związanej z końmi, zarówno zawodowo, jak i amatorsko, także dla przyjemności [American… 2010]. Analizując różnorodne podejścia narodowe można wyodrębnić następujące obszary stanowiące przemysł konny: chów i hodowla, jeździectwo, wyścigi konne, rekreacja i agroturystyka, hipoterapia, użytkowanie w systemach bezpieczeństwa, produkcja i przetwórstwo mięsne.

Losy koni i ludzi przeplatają się ze sobą od momentu udomowienia konia, które nastąpiło „mniej więcej na 6-8 tysięcy lat przed Chrystusem" [Prawocheński 2010]. W zależności od potrzeb zmieniały się kierunki hodowli, a tym samym zmieniał się typy „produkowanych" koni. Lecz niezależnie od ich przeznaczenia użytkowego element współzawodnictwa i dążenie do posiadania najlepszego produktu towarzyszyły tej działalności od zawsze. „Wyścigi konne zarówno pod jeźdźcem, jak i w zaprzęgach były popularne w antycznych cywilizacjach Grecji i Rzymu, w dzisiejszej Mongolii zaś odbywają się niemal w tej samej postaci, co 3000 lat temu" [Edwards 1996]. Jednak ich współczesna forma zaczęła kształtować się dopiero w XVIII wieku. „Głównym celem prób wyścigowych jest wyselekcjonowanie najdzielniejszych koni" [Pruski i in. 2006]. Stwierdzenie to oznacza, iż podstawową funkcją wyścigów konnych jest wybór spośród koni danej rasy najlepszych osobników dla ulepszenia materiału genetycznego. Do najbardziej pożądanych cech zaliczane są siła, wytrzymałość, zdrowie, a także w przypadku koni wyścigowych pełnej krwi angielskiej szybkość, zaś w odniesieniu do koni czystej krwi arabskiej wytrzymałość i odporność. Do podstawowych rodzajów wyścigów konnych na świecie zaliczyć należy wyścigi:

- płaskie koni pełnej krwi angielskiej (thoroughbred racing), czystej krwi arabskiej (Arabian horse racing), koni półkrwi szlachetnej oraz wyścigi poszczególnych ras (np. quarter horse racing),
- przeszkodowe: stiplowe, płotowe, point-to-point,
- w zaprzęgu: kłusaków i inochodźców oraz poszczególnych ras (np. Ban-ei),
- długodystansowe (rajdy długodystansowe endurance racing), ze względu na swoją specyfikę często zaliczane do odrębnej grupy sportów jeździeckich.

Na kontynencie europejskim najpopularniejsze są wyścigi koni następujących ras: pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej, półkrwi (szlachetna półkrew) i kłusaków. W

gonitwach klasycznych stosuje się próby dla koni tych samych roczników i różnych roczników w obrębie rasy, co umożliwia porównanie ich wartości. Zwycięzcy gonitw klasycznych wykorzystywani są do dalszej hodowli, do utrzymania i doskonalenia rasy. Pozostałe konie wykorzystuje się do hodowli półkrwi lub sportu (w odniesieniu do najlepszych), a sztuki o słabych wynikach w karierze wyścigowej przeznaczane są do innych typów użytkowania (rekreacyjne, w rolnictwie i leśnictwie, zaprzęgowe, juczne, rzeźne, itp.). Wyścigi w galopie rozgrywane są w trzech kategoriach: płaskie, płotowe i przeszkodowe [Szulga 2005]. Wyścigi w kłusie rozgrywane są pod siodłem (we Francji, tzw. monte), oraz w zaprzęgu, tzw. wyścigi sulek. Gonitwy muszą rozgrywać się na różnych dystansach. Roczny plan wyścigowy musi zawierać: gonitwy sprinterskie na dystansach krótkich do 1600 metrów, na średnich dystansach 1600-2200 metrów i gonitwy długodystansowe 2400 metrów i więcej. W zależności od warunków i rodzaju gonitw obowiązują różne systemy zasad i warunków technicznych przy opracowaniu programów wyścigowych. Dlatego też niezwykle ważną rolę, zwłaszcza w kształtowaniu się systemu globalnego, pełnia organizacja międzynarodowe, których zadania związane są nie tylko z kreowaniem warunków rozwojowych i popularyzacją wyścigów konnych, ale też z równie ważnym elementem standaryzacji. Niezależnie od formy jaką przybierają wyścigi konne są elementem ogromnego przemysłu końskiego, którego istotną częścią są zakłady wzajemne (betting) i hazard (gambling).

IFHA i IFAHR jako Organizacje Międzynarodowe

Organizacje międzynarodowe, jako forma współpracy wielostronnej, odgrywają znaczącą rolę w rozwoju współpracy międzynarodowej, a tym samym w kształtowaniu się właściwych relacji pomiędzy ich uczestnikami w ramach gospodarki światowej. Ich rozwój jest związany z wzrostem międzynarodowych obrotów gospodarczych, postępem technologicznym, ukształtowaniem sie rynku światowego i współzależności poszczególnych gospodarek. W konsekwencji tego typu zjawisk powstało wiele obszarów i problemów, dla których organizacje międzynarodowe stały się obiektywnym forum regulacji i rozstrzygania sporów. Wśród zadań organizacji międzynarodowych znajduje się także tworzenie warunków dla rozwoju dziedzin stanowiących przedmiot ich działalności. W systemie wyścigów konnych organizacje pełnią szczególną rolę, między innymi jako regulatorzy, tworząc standardy światowe. Ich powszechność przyczynia się do wzrostu ilości przedsięwzięć o wymiarze międzynarodowym i do rozwoju współpracy pomiędzy poszczególnymi członkami.

Historia wyścigów związana jest przede wszystkim z rasą koni pełnej krwi angielskiej, ukształtowaną na przełomie XVII i XVIII wieku. „Powstała w wyniku długotrwałego krzyżowania starodawnych mierzynów miejscowych, zwanych Galloways, z przywożonymi końmi wschodnimi, a więc arabskimi, tureckimi, perskimi, turkmeńskimi, berberyjskimi z północy Afryki oraz hiszpańskimi, neapolitańskimi, fryzyjskimi i różnymi innymi odmianami europejskimi. Drugim, o wiele ważniejszym czynnikiem wytworzenia tej rasy były wyścigi konne organizowane systematycznie od kilku stuleci, a stanowiące ulubioną rozrywkę Anglików. Wreszcie decydująca rolę odegrało stosowanie intensywnego wychowu, używanie do rozpłodu głównie sztuk wyróżniających się na wyścigach, oraz wielka konsekwencja i uporczywość w dążeniu do stworzenia specjalnego typu, a zbiegiem lat i rasy koni przydatnych do wyścigów” [Pruski 2007]. Wraz z ekspansję militarną i

gospodarczą Wielkiej Brytanii rozpowszechniał się także brytyjski system wyścigów, a przede wszystkim rosła na świecie popularność folblutów (koni pełnej krwi angielskiej), które z łatwością pokonywały lokalnych konkurentów. W 1961 roku narodowe organizacje związane z wyścigami konnymi, takich krajów jak USA, Francja, Wielka Brytania i Irlandia, podjęły decyzję o utworzeniu organizacji międzynarodowej, której celem byłoby organizowanie, standaryzowanie i koordynowanie działalności wyścigowej oraz podnoszenie jakości hodowli i wybór najlepszych koni. Międzynarodowa Federacja Władz Wyścigowych (International Federation of Horseracing Authorities, IFHA) powstała w 1993 roku. Do jej głównych celów należy koordynacja i harmonizowanie przepisów państw członkowskich w zakresie hodowli, wyścigów i zakładów; zapewnienie jakości i rzetelności w wyścigach, będącej w interesie zarówno systemu hodowli, jak i opinii publicznej, tworzenie warunków na torach wyścigowych zapewniających bezpieczeństwo i ochronę dobrostanu koni, jeźdźców i pozostałych uczestników (w tym widzów), dbanie o rozwój organizacji wyścigów konnych z uwzględnieniem zmian technicznych, społecznych i gospodarczych[4]. Wśród członków znajduje się 58 krajów o pełnym członkostwie oraz 4 organizacje regionalne: Asian Racing Federation, Confederation Hippica del Caribe, Association of Racing Commissioners International (Ameryka Północna), Organization Sud Americana de L'Elevagede Pura Sagre (Thoroughbred Breeding Organization, Ameryka Południowa).

Tabela 1. Hodowla i wyścigi koni pełnej krwi angielskiej w ramach IFHA

Table 1. Breeding and racing thoroughbred horses in the IFHA

Rok	Hodowla			Zakłady, euro	Wyścigi			
	ogiery	klacze	źrebięta		płaskie		przeszkodowe	
					wyścigi	nagrody, euro	wyścigi	nagrody, euro
2007	9340	195036	119743	88622083000	146710	2089964000	7788	163792000
2008	9875	194611	118653	85202876000	151980	2364498641	8126	164140353
2009	8716	177335	107219	72040818443	150820	2336433749	8139	163969553

Źródło: opracowanie własne na podstawie IFHA: Annual Report 2007-2009

O globalnym wymiarze wyścigów konnych świadczą dane opublikowane przez IFHA. Według niej co trzy minuty na świecie odbywa się wyścig. Co roku odbywa się około 150 tysięcy wyścigów koni pełnej krwi angielskiej. Są to wyścigi zarejestrowane i odbywające się zgodnie ze standardami IFHA. Liczbę wyścigów płaskich i przeszkodowych w latach 2007-2009 wraz z sumami zakładów i wypłaconych nagród przedstawia tabela 1. Należy także zauważyć, że liczbę zarejestrowanych wyścigów uzupełniają wyścigi o statusie regionalnym i lokalnym, nie zgłaszane do statystyk organizacyjnych. O globalnym charakterze tego sportu świadczy również prowadzenie ksiąg stadnych, stanowiących mocno zestandaryzowany i uregulowany system międzynarodowy. Do ksiąg tych wpisywane są konie (ogiery, klacze i źrebięta) spełniające określone przez IFHA standardy. Są one podstawą prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze sprzedażą, użyczeniem (dzierżawą) oraz hodowlą. System hodowlany stanowi ogromną gałąź przemysłu końskiego, zatrudniając setki tysięcy ludzi. Wyścigi przynoszą również pokaźne

[4] http://www.horseracingintfed.com/aboutDisplay.asp?section=3 [data odczytu: maj 2011]

wpływy do systemów narodowych w postaci podatków od zatrudnionych, od zakładów, obrotów handlowych, przychodów torów wyścigowych i podmiotów z nimi związanych itp. Same podatki od zakładów stanowią co roku wielkość około 7 bilionów euro.

Drugą co do znaczenia organizacją międzynarodową, związaną z wyścigami konnymi w galopie, jest International Federation of Arabian Horseracing Authorities (IFAHR, Międzynarodowa Federacja Władz Wyścigowych Koni Arabskich), która została utworzona 11 stycznia 1999 roku. Wśród krajów założycieli tej organizacji są Francja, Niemcy, Belgia, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Katar, Szwajcaria, Wielka Brytania, Austria, Holandia, Rosja, Arabia Saudyjska, Stany Zjednoczone Ameryki, Turcja, Egipt, Hiszpania, Szwecja, Maroko i Polska. Zgodnie z zapisem statutu IFAHR, w celu poprawy szybkości, wytrzymałości, stabilności i temperamentu koni arabskich czystej krwi przez wyścigi, federacja ta powinna przyjąć i upowszechniać standardy wyścigowe koni arabskich (Arabian horse racing), ułatwić międzynarodowe współzawodnictwo pomiędzy końmi arabskimi w systemie wyścigowym przez przyjęcie uniwersalnych standardów zapisów wyścigów oraz reguł wyścigowych (w tym handicappów), uregulowanie i standaryzację norm dotyczących zapisów koni do wyścigów oraz wspieranie i ułatwianie udziału w wyścigach koni w należących do federacji krajach członkowskich, wspieranie i rozwój wymiany informacji między krajami członkowskimi, zapobieganie wszelkim przejawom z dyskryminacji, publikowanie i wspieranie publikacji przez kraje członkowskie baz danych, informacji wyścigowych, planów, katalogów, wyników i statystyk wyścigów koni arabskich z wykorzystaniem uniwersalnej metody zapisu, który będzie dostępny także dla wszystkich stowarzyszeń hodowców, zachęcanie do sponsorowania, ujednolicenie i koordynacja warunków wyścigów międzynarodowych i krajowych, tworzenie i egzekwowanie przepisów, które zapewnią kontrolę i bezpieczeństwo oraz uczciwość wyścigów koni arabskich. Tak przyjęte założenia i cele organizacji przyczyniają się do wzrostu stopnia umiędzynarodowienia wyścigów koni arabskich, o czym świadczą dane przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2.Wyścigi koni arabskich pod egidą IFAHR i w ramach systemów narodowych rejestrowane w IFAHR

Table 2. Arabian horse racing under the aegis of IFAHR and within national systems registered in IFAHR

Rok	Wyścigi pod egidą IFAHR			Wyścigi w systemach narodowych				konie w treningu
				krajowe		międzynarodowe		
	kraje	wyścigi	nagrody, euro	wyścigi	nagrody, euro	wyścigi	nagrody, euro	
2005	18	261	5186954	2337	32200042	699	6675037	4264
2006	17	269	9576034	2338	38091872	889	5989697	4756
2007	19	262	10773724	2619	40724116	557	5655752	4403
2008	16	288	13102885	184	389 561	3033	60527746	4636
2009	16	364	7877499	-	-	-	-	-
2010	18	487	9181397	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych IFAHR [Arabian… 2011.

W latach 2005-2010 liczba wyścigów zorganizowanych pod egidą IFAHR wzrosła z 261 do 487 rocznie. Każdy z tych wyścigów ma status międzynarodowy[5]. Również analiza liczby wyścigów zarejestrowanych przez IFAHR, a organizowanych w ramach poszczególnych systemów narodowych, które uzyskały status wyścigów międzynarodowych, świadczy o wzroście stopnia internacjonalizacji działalności członków organizacji.

Wśród organizacji międzynarodowych mających wpływ na system wyścigów konnych, zarówno w wymiarze globalnym, jak i regionalnym, należy wymienić: Society of International Thoroughbred Auctioneers (SITA), International Cataloguing Standards Committee (ICSC), International Studbook Committee (ISBC), International Group of Specialist Racing Veterinarians (IGRSV), Association of Official Racing Chemists (AORC), International Conference of Racing Analysts and Veterinarians (ICRAN), International Trotting Association, World Trotting Conference, Organization Sudamericana de Formento del Pura Sangre de Carrera (OSAF), Association of Racing Commissioners International (ARCI), Asian Stud Book Conference, European and Mediterranean Horseracing Federation (EMHF), European and Mediterranean Stud Book Liaison Committee, European Pattern Committee, Association des Pari-mutuels Europeens (APME), The European Federation of Thoroughbred Breeders' Associations, Union Europeen du Trot (UET). Wszystkie one przyczyniają się do integrowania sfer działalności członków ponad granicami krajów, angażując w relacje międzynarodowe zarówno poszczególne podmioty krajowe, jak i systemy państwowe, a także inne podmioty o zasięgu międzynarodowym.

Państwo jako regulator systemu wyścigów konnych na przykładzie Polski

Organizacja systemów wyścigów konnych w poszczególnych krajach jest pochodną przyjętego ustawodawstwa w obszarze zadań państwa i jednostek mu podległych w dziedzinach związanych przede wszystkim z organizacją hodowli i rozrodem zwierząt gospodarskich, zachowaniem bioróżnorodności i dobrostanu zwierząt oraz zrównoważonym rozwojem. Za realizację zadań związanych z nadzorem państwa nad systemem wyścigów konnych odpowiada generalnie minister do spraw rolnictwa lub jego odpowiednik. Swoją funkcję pełni w oparciu o odpowiednie akty prawne. Dla bieżącej koordynacji i kontroli funkcjonowania jednostek związanych z organizacją i realizacją zadań w obszarze wyścigów konnych powołuje się również jednostki krajowe. Jednostki te realizują zadania związane z ustalaniem warunków i planów rozgrywania gonitw, doskonaleniem hodowli, rozwojem i promocją szeroko rozumianych wyścigów konnych i podmiotów z nimi powiązanych, w tym stajni wyścigowych, przyznawaniem licencji i ustalaniem danych porównawczych dla systemu międzynarodowego oraz ustalaniem warunków, wydawaniem pozwoleń i nadzorem nad torami wyścigowymi. W Polsce system wyścigów konnych regulują przede wszystkim ustawa o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich [Ustawa… 2007], ustawa o wyścigach konnych [Ustawa… 2001]; Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie ustawy o wyścigach konnych [Uchwała… 2000]; Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie ustalania

[5] Jeźdźcy i konie pochodzą z różnych krajów będących zarejestrowanymi członkami organizacji.

regulaminu wyścigów konnych [Rozporządzenie… 2001B]; Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na kierowanie stajnią wyścigową, licencji na trenowanie koni, dosiadanie (powożenie) koni oraz pełnienie funkcji sędziego wyścigowego [Rozporządzenie… 2001A]; Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie nadania statutu Polskiemu Klubowi Wyścigów Konnych [Rozporządzenie… 2001C]; regulaminy Polskiego Klubu Wyścigów Konnych.

Na podstawie obowiązujących w Polsce przepisów prawa jednostką krajową powołaną przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi jest Polski Klub Wyścigów Konnych. Do zadań klubu należą [Ustawa… 2001, art. 5 pkt.1. rozdział 2] ustalanie wyników rozgrywania gonitw oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem, działanie na rzecz umacniania i doskonalenia hodowli koni, działanie na rzecz rozwoju wyścigów konnych. Skarb państwa powierzył również PKWK wykonywanie wszelkich praw rzeczowych, w tym prawa własności, w stosunku do nieruchomości położonych na terenie miasta stołecznego Warszawy pochodzących ze zlikwidowanego przedsiębiorstwa Państwowe Tory Wyścigów Konnych [Ustawa…g 2001, art. 12]. Wśród zadań Klubu ustawa o wyścigach konnych wymienia także inicjowanie i opiniowanie rozwiązań prawnych, przyznawanie licencji na trenowanie, dosiadanie, powożenie koni oraz licencji sędziego wyścigowego, rejestrację wykazu osób uprawnionych do pełnienia funkcji trenera i jeźdźca w danym roku oraz lekarzy medycyny i weterynarii, powoływanie komisji technicznych, sędziowskich i odwoławczych, zatwierdzanie planów gonitw i wydawanie na nie zgody, prowadzenie szkoleń oraz wydawanie biuletynu wyścigowego. Prezes Polskiego Klubu Wyścigów Konnych prowadzi także rejestr organizatorów wyścigów konnych. Organizatorem wyścigów konnych, w rozumieniu ustawy, jest podmiot, który został wpisany do rejestru działalności regulowanej w zakresie organizowania wyścigów konnych. Zgodnie z tym rejestrem podmiotami uprawnionymi do organizacji wyścigów konnych w Polsce są gmina Wrocław „Wrocławski Tor Wyścigów Konnych – Partynice" Sp. z o.o., Hipodrom Sopot Sp. z o.o., gmina Stawiguda (Gryźliny, gmina Stawiguda, woj. warmińsko-mazurskie), Stado Ogierów w Łącku (Warszawa), Totalizator Sportowy Sp. z o.o. (Warszawa), Totolotek S.A. (Wrocław).

Gonitwy prowadzone są według rocznego planu zatwierdzonego przez prezesa PKWK, a organizatorzy zobowiązani są miedzy innymi do odprowadzania opłaty na rzecz Klubu w wysokości 2% sumy wypłacanych stawek na zakłady wzajemne na wyścigi konne w danym miesiącu, zgodnie z przepisami o grach hazardowych. By organizować wyścigi konne niezbędne jest posiadanie odpowiedniego, spełniającego wymogi techniczne, toru wyścigowego. Zgodnie z przywołaną wcześniej ustawą konieczne jest także posiadanie odpowiedniego zabezpieczenia finansowego oraz, zatwierdzonego przez prezesa PKWK, planu gonitw. Działalność gospodarcza w zakresie organizowania wyścigów konnych jest działalnością regulowaną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej [Ustawa… 2004].

Odpowiednia konstrukcja instytucjonalna polskiego systemu wyścigów konnych, tworzy podstawy do uczestnictwa w systemie międzynarodowym. Stworzenie właściwych, zgodnych z normami międzynarodowymi, regulacji umożliwia nie tylko organizowanie przedsięwzięć międzynarodowych, ale także przyczynia się do rozwoju wymiany o charakterze gospodarczym.

Podmioty gospodarcze uczestniczące w systemie wyścigów konnych

Podstawowym podmiotem tworzącym system wyścigów konnych są tory wyścigowe, tzw. hipodromy. Są to tereny zielone, najczęściej zlokalizowane w dużych miastach lub na ich obrzeżach, wyposażone w infrastrukturę i tereny do prowadzenia działalności podstawowej, tzn. wyścigów konnych oraz licznych przedsięwzięć towarzyszących. W Polsce podmioty zarządzające torami wyścigowymi zobowiązane są do prowadzenia działalności kulturalno-sportowej, rekreacyjnej i rehabilitacyjnej, w tym w szczególności[6] organizowania wyścigów konnych, prowadzenia stacjonarnego treningu dla koni półkrwi, pełnej krwi angielskiej, czystej krwi arabskiej oraz kłusaków, organizowania imprez o charakterze sportowym, takich jak sporty konne, krajowe i międzynarodowe zawody w dyscyplinach ujeżdżenia, skoków przez przeszkody, wszechstronnego konkursu konia wierzchowego, powożenia, woltyżerki, rajdów długodystansowych i western oraz innych sportów profesjonalnych i amatorskich. Do działalności podstawowej zalicza się także organizowania i prowadzenia działalności rekreacyjnej i aktywnego wypoczynku, w tym między innymi jazd konnych i biegów myśliwskich, udostępniania wyników gonitw rozgrywanych na torze w celu ich wykorzystywania przez totalizator wyścigowy, organizowania hipoterapii i usług rehabilitacyjnych, organizowania imprez masowych. Hipodromy prowadzą także działalność uboczną, polegającą na organizowaniu wystaw i aukcji, półkolonii letnich i ferii dla grup zorganizowanych, pikników dla dzieci i pikników zleconych przez firmy, imprez o charakterze festynów w trakcie imprez sportowych i wyścigowych. Do tego typu działalności zaliczyć także trzeba prowadzenie działalności usługowej, a w szczególności wynajmowanie sprzętu mechanicznego, wydzierżawienia pomieszczeń i wykorzystywanie posiadanych składników majątkowych na inną działalność usługową nie kolidującą z działalnością podstawową. Obecnie w Polsce wyścigi konne są rozgrywane na trzech torach: Torze Wyścigów Konnych Służewiec w Warszawie, Wrocławskim Torze Wyścigów Konnych Partynice i Hipodromie w Sopocie. By ośrodek wyścigowy mógł funkcjonować na odpowiednim poziomie niezbędne jest wygenerowanie odpowiednich elementów infrastruktury, do których należą stajnia lub stajnie boksowe, wyposażona w urządzenia umożliwiające sprawne oporządzanie koni, obszar składowania sprzętu do utrzymania porządku i czystości, tor wyścigowy z odpowiednio przygotowanymi bieżniami, treningowy tor wyścigowy, obszary treningowe: hale, czworobok, parkur, maneż, przeszkody terenowe, przeszkody ruchome spełniające wymogi bezpieczeństwa oraz odpowiednie standardy dotyczące np. podłoża, maszyny treningowe i lonżowniki, padoki, pastwiska, systemy ogrodzenia i oświetlenie, gnojowniki i obszary składowania nieczystości, ambulatorium weterynaryjne i punkty kontroli antydopingowej, hotel dla koni, siodlarnie i przebieralnie dla jeźdźców, obiekty socjalne dla zawodników, obiekty sędziowskie, magazyny: stodoła (słoma, siano, trociny), paszarnia: silosy, gniotowniki, parkingi (dla pojazdów konnych, klientów, maszyn gospodarskich, itp.). Złożoność i różnorodność infrastruktury jest pochodną szczegółowych zadań i funkcji pełnionych przez poszczególne tory. Jednak elementem niezbędnie koniecznym dla ich efektywnego funkcjonowania jest nawiązanie współpracy z licznymi podmiotami tworzącymi wspólny łańcuch dostaw.

Szczególne miejsce w systemie wyścigów konnych, obok torów wyścigowych, zajmują stajnie wyścigowe. Stajnia wyścigowa, w rozumieniu ustawy o wyścigach konnych

[6] Na podstawie statutu WTWK- Partynice.

[Ustawa… 2001], jest wyodrębnioną jednostką organizacyjną, pod określoną nazwą, w której konie są przygotowywane do wyścigów konnych przez trenera, która została w odpowiednim trybie zgłoszona do prezesa Polskiego Klubu Wyścigów Konnych (PKWK), który wyraził zgodę (poprzez wydanie licencji) na jej funkcjonowanie.

Analiza łańcucha dostaw[7] wyścigów konnych pozwala także na wskazanie licznej grupy podmiotów, wśród których szczególną rolę pełnią przedstawiciele sektora małej i średniej przedsiębiorczości (MSP), często skutecznie rywalizujący z podmiotami dużymi i międzynarodowymi korporacjami. Po stronie dostawców dóbr fizycznych w łańcuchu dostaw należy zaliczyć podmioty, które pozostają w częstych i regularnych relacjach, takie jak dostawcy pasz objętościowych i treściwych oraz dodatków owocowo-warzywnych, słomy i materiałów wyściółkowych, suplementów i medykamentów, usług magazynowych, środków czystości, dostawców do sfery gastronomicznej. Do podmiotów, które dostarczają swoje produkty z mniejszą częstotliwością, jednak w sposób regularny, zaliczyć można wytwórców osprzętu jeździeckiego, osprzętu do pielęgnacji, sprzętu gospodarskiego, przeszkód treningowych, ogrodzeń, podłoża, odzieży jeździeckiej i roboczej. Po stronie dostawców konieczne jest także zaliczenie przedsiębiorstw dostarczających gospodarskie i treningowe maszyny, urządzenia oraz środki transportu, budowle (obiekty magazynowe, treningowe i gospodarskie), obiekty ogrodnicze, leśne oraz ośrodki chowu i hodowli koni. System ten nie jest w stanie funkcjonować bez podmiotów świadczących swoje usługi, bardzo często wysoce wyspecjalizowane. Wśród podstawowych usługodawców związanych z ośrodkami jeździeckimi należy zaliczyć kowali, lekarzy weterynarii i kliniki weterynaryjne, sędziów, trenerów, podmioty usuwające różnego typu nieczystości i odpady, ośrodki szkoleniowe i edukacyjne sportowo-hippiczne, informatyków, księgowych, przewoźników, ubezpieczycieli. Podmioty te posiadają wysoki stopień specjalizacji wynikający nie tylko ze specyfiki funkcjonowania koni, ale także z przepisów krajowych i międzynarodowych. Rozwijając swoją działalność ośrodki, zwłaszcza zlokalizowane w miastach, ograniczają powierzchnię i liczbę obiektów magazynowych. Konieczne jest zatem nawiązanie relacji z dostawcami, którzy są w stanie dostarczać swoje produkty w mniejszych ilościach, ale za to często, jednocześnie gwarantując właściwą ich jakość. Dla realizacji funkcji dodatkowych nawiązują współpracę z podmiotami wyspecjalizowanymi w organizacji różnego typu przedsięwzięć rozrywkowych, podmiotami gastronomicznymi (zwłaszcza cateringowymi lub lokalnymi punktami gastronomii) i hotelarskimi. Polska jest miejscem, które staje się coraz bardziej atrakcyjne dla społeczności międzynarodowej, dlatego też podmiotami, z którymi nawiązują coraz częściej współpracę są biura podróży.

Angażowanie w funkcjonowanie wyścigów konnych licznej grupy różnego typu podmiotów gospodarczych sprawia, iż rozwój wyścigów w pozytywny sposób może przełożyć się na rozwój całego systemu kooperacyjnego. Znajdzie to nie tylko odzwierciedlenie w krajowych statystykach gospodarczych, związanych z wielkości i intensywnością generowanych przez nie przepływów, ale także we wzroście stopnia internacjonalizacji wszystkich uczestników tego systemu.

[7] Sieć producentów i usługodawców, którzy współpracują ze sobą w celu przetwarzania i przemieszczania dóbr od fazy surowca do użytkownika końcowego [Bozarth i Handfield 2007].

Zakończenie

Współczesne wyścigi konne tworzą system o charakterze globalnym, zwłaszcza w sferze oddziaływania największych organizacji międzynarodowych z nimi związanych. Jednak ich specyfika powoduje, że generują także warunki dla funkcjonowania licznej rzeszy podmiotów gospodarczych, zarówno w obszarach produkcji, usług, jak i przepływów informacji. Znaczącą rolę odgrywają w nim również państwa, które kreują system regulacji sprzyjający ich rozwojowi, a tym samym wpływają na możliwości rozwojowe poszczególnych gospodarek narodowych i to nie tylko sfery hodowlanej, ale także szeroko pojętego rolnictwa, przemysłu i usług. Funkcjonowanie tego systemu zależne jest od wielu podmiotów na poziomie krajowym i międzynarodowym. Wszystkie one tworzą sieć powiązań wpisujących się w funkcjonowanie współczesnej gospodarki światowej nie tylko przez wymiar globalnego oddziaływania, ale także dzięki postępującemu procesowi internacjonalizacji jego uczestników.

Literatura

American Horse Council. [2010]. [Tryb dostępu:] www.horsecouncil.org/nationaleconomics.php. [Data odczytu: kwiecień 2011].

Annual Report 2007. [2007]. International Federation of Horseracing Authorities. Boulogne, France.

Annual Report 2008. [2008]. International Federation of Horseracing Authorities, Boulogne, France.

Annual Report 2009. [2009]. International Federation of Horseracing Authorities, Boulogne, France.

Arabian Horse Racing Statistics. [2011]. IFAHR. [Tryb dostępu:] www.ifahr.net/arabian-horserace-statistics.php. [Data odczytu: kwiecień 2011].

Bozarth C., Handfield R.B. [2007]: Wprowadzenie do zarządzania operacjami i łańcuchami dostaw. Wydawnictwo Helion, Gliwice.

Bożyk P., Misala J., Puławski M. [2002]: Międzynarodowe stosunki ekonomiczne. PWE, Warszawa.

DEFRA report. [2010]. [Tryb dostępu:] www.defra.gov.uk/wildlife-pets/pets/horses. [Data odczytu: kwiecień 2011].

Doliwa-Klepacki Z. [1999]: Encyklopedia organizacji międzynarodowych. Wydawnictwo 69, Warszawa.

Edwards E.H. [1996]: Wielka Encyklopedia Konie. Wydawnictwo Muza S.A., Warszawa.

International Cataloguing Standards and International Statistics. [2010]. The Jockey Club Information Systems, Inc. [Tryb dostępu:] www.ifhaonline.org/standardsBook.asp. [Data odczytu: kwiecień 2011].

Kisiel-Łowczyc A.B. [1999]: Współczesna gospodarka światowa. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk.

Prawocheński R. [2010]: Hodowla koni. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.

Pruski W., Grabowski J., Schuch S. [2006]: Hodowla koni. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.

Pruski W. [2007]: Hodowla koni. Powszechne Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na kierowanie stajnią wyścigową, licencji na trenowanie koni, dosiadanie (powożenie) koni oraz pełnienie funkcji sędziego wyścigowego. [2001A]. *Dz. U.* z dnia 31 sierpnia 2001 r.; *Dz. U.* z 2001 r. nr 128, poz. 1433; *Dz. U.* z 2004 r. nr 282, poz. 2812; *Dz. U.* z 2008 r. nr 157, poz. 986.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 sierpnia 2001 r. w sprawie ustalenia regulaminu wyścigów konnych. [2001B]. *Dz. U.* z dnia 24 listopada 2001 r.; Dz. U. z 2001 r. nr 128, poz. 1432; *Dz. U.* z 2002r. nr 154, poz. 1281; *Dz. U.* z 2004 r. nr 153, poz. 1617; *Dz. U.* z 2007 r. nr 2, poz. 21; *Dz. U.* z 2008 r. nr 158, poz. 985.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 sierpnia 2001 r. w sprawie nadania statutu Polskiemu Klubowi Wyścigów Konnych. [2001C]. *Dz. U.* z dnia 20 września 2001 r. nr 101, poz. 1103.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 7 grudnia 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków technicznych dla toru wyścigowego. [2004]. *Dz. U.* z dnia 22 grudnia 2004 r.

Rymarczyk J. [2004]: Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa. PWE, Warszawa.

Stigliz J. [2006]: Globalizacja. PWN, Warszawa.
Szulga T. [2005]: Chów i hodowla zwierząt. Wydawnictwo Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Wrocław.
The Economics of Racing. [2008]. International Federation of Horseracing Authorities. Boulogne, France.
Uchwała Senatu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie ustawy o wyścigach konnych. [2001].
Ustawa z dnia 18 stycznia 2001 r. o wyścigach konnych. [2001]. *Dz. U.* z dnia 14 lutego 2001 r.; *Dz. U.* z 2001 r. nr 11, poz. 86; *Dz. U.* z 2003 r. nr 84, poz. 774; *Dz. U.* z 2004 r. nr 173, poz. 1808; *Dz. U.* z 2006 r. nr 249, poz. 1832; *Dz. U.* z 2009 r. nr 201, poz. 1540.
Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej. [2004]. Dz. U. nr 173, poz. 1807.
Ustawa z dnia 29 czerwca 2007 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich. [2007]. Tekst ujednolicony. *Dz. U.* z dnia 19 stycznia 2010 r.
Zorska A. [1998]: Ku globalizacji. Przemiany w korporacjach transnarodowych i gospodarce światowej. PWN, Warszawa.